

حجة الاسلام والمسلمین
طاهری خرم آبادی
نماینده امام در سپاه پاسداران

جهاد در قرآن

عوامل معنوی پیروزی

صبر

"رَبِّجُونَ كَثِيرًا قَمَا وَهَلُوا لِنَا مَا بَيْنَهُمْ"
 "فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا"
 "اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ" (۲)
 ۳- "وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ
 "بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَنْوِتْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا"
 "حَسَنَةً وَلَآ جَزَاءَ لَآخِرَةَ أَكْبَرَ لَوْ كَانُوا"
 "يَعْلَمُونَ" الَّذِينَ صَبَرُوا وَ عَلَسَى
 "رَبَّهُمْ بِتَوَكُّلِهِمْ" (۳)
 ۴- "ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا"
 "مِنْ بَعْدِ مَا قَاتَلُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَ"
 "صَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ"
 "رَحِيمٌ" (۴)

در این سه آیه صابریں در صحنه جهاد و
 آنها که همراه پیامبران با صبر و استقامت به
 قتال برخاستند و ضعف و سستی از خود

فهرست اجمالی بسنده نمیکند .
 در قرآن حدود سی و چند آیه ، مسئله
 صبر را در ارتباط با جهاد و مبارزه و یا
 مقاومت انبیا و رهبران الهی در برابر
 مشکلاتی که بر سر راه خود از ناحیه دوست
 و دشمن داشتند مطرح نموده است که ذیلا
 به بارهای از آن آیات اشاره میشود:
 ۱- "لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ"
 "قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ"
 "مَنْ مِّنَ اللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْعَمَلِ تَقِيَّةً"
 "وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ... وَالصَّابِرِينَ"
 "فِي الْبَنَاءِ وَالْقُرْآنِ وَجِهِنَ الْبَنَاءِ"
 "أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ"
 "هُمُ الْمُتَّقُونَ" (۱)
 ۲- "وَكَانَ مِنْ نَبِيِّ قَاتِلٍ مَعَهُ"

در ادامه بحث ، پیرامون صبر که یکی از
 عوامل معنوی پیروزی است ، یادآور شدیم
 که حساس‌ترین و مهم‌ترین شرط پیروزی و
 غلبه بر دشمن ، همانا صبر و استقامت است
 و اگر صبر و پایداری در قومی بود ، خدا با
 آنها است و اگر خدا با قومی باشد ، آن
 قوم هر قدر کم باشند پیروزند . به همین
 مناسبت داستان جالب طالوت و غلبه او و
 یارانش بر جالوت را - که در قرآن آمده است -
 نقل کردیم ، و اینک در ادامه این بحث به
 عرض خوانندگان عزیز می‌رسانیم که:
 اگر بخواهیم این مسئله را از نظر همه
 آیات قرآن بررسی کنیم سخن بدرازا میکند
 و از حوصله این مقاله خارج خواهد بود و
 تنها برای پایان دادن باین بحث به یک

اینها هستند متقین پس صبر و استقامت بخداست که پیروزی و بدنال آن حکومت و وراثت در زمین را می آورد.

۶- "وَمَتَّ كَلِمَاتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ"
 "عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا"
 "وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَ"
 "قَوْمَهُ" (۶)

این آیه بیانی است برای آیه قبل یعنی خبر میدهد از پیروزی بنی اسرائیل و در واقع تحقق یافتن وعده‌ای که موسی بقومش داد و رمز این موفقیت را صبر و بردباری بنی اسرائیل قرار داده است چنانکه موسی هم شرط این وعده را صبر قرار داده بود.

۷- "أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ"
 "وَلَمْ يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا"
 "بِنُكْمٍ وَيَعْلَمِ الظَّالِمِينَ" (۷)

۱۰- "وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ"
 "وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ"
 "مَا آذَيْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْ"
 "الْمُتَوَكِّلُونَ" (۱۰)

صبر و شکیبایی انبیا در برابر آزارها و اذیتها و تکذیبهایی که از ناحیه دشمنان بانان می‌رسید و تاثیر آن در نصرت الهی و پیروزی آنان در این آیات منعکس است مخصوصا در آیه اول که غایت و نهایت صبر را نصرت الهی قرار داده است.

۱۱- "وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْتَدُونَ"
 "بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا"
 "يُوقِنُونَ" (۱۱)

و قرار دادیم از ایشان امامانی که هدایت نمایند بفرمان ما بعد از آنکه صبر نمودند و آیات ما یقین داشتند.

نشان ندادند و آنان که در مقابل ظلمها و ستمها با صبر و بردباری با جهاد کردند و با هجرت نمودند بعنوان متقین و بسا محبوبین خداوند و یا کسانیکه مورد عفو و رحمت خداوند قرار گرفته و یا مشمول پادشاهای نیک در دنیا و آخرت شده‌اند از آن یاد شده است و بالاخره ارتباط شدید بین جهاد و صبر و مبارزه و شکیبایی در برابر مشکلات در همه این آیات روشن است.

۵- "قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا"
 "بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّذِينَ صَبَرُوا"
 "مِنْ بَيْنِهِمْ مَنْ عَادَى الْقَائِلَةَ لِيُتَمَتَّقُوا" (۵)

موسی قوم خود را به استعانت جستن به خداوند و صبر و مقاومت در برابر قوای اهریمنی فرعون دعوت می‌کند و آنان را به پیروزی و حکومت در زمین نوید میدهد زیرا زمین از آن خداوند است و از بندگانش آنرا که بخواهد وارث آن قرار میدهد و عاقبت و سرانجام ، از آن متقین است .

مقاومت در مبارزه با دشمنان و پیروزی بر مشکلات داخلی و خارجی ، نخست باید در امام و رهبر یک جامعه باشد تا بتواند ملت را مقاوم و شکیبا تربیت نماید

۸- "وَلَتَكُونَنَّكُمْ حَسْبَىٰ نَعْلَمُ"
 "الْمُجَاهِدِينَ بَيْنَكُمْ وَالظَّالِمِينَ وَ"
 "تَبَلَّوْا خَبَارَهُمْ" (۸)

این دو آیه آزمایش مردم را با جهاد و صبر و بردباری که در جهاد لازم است بیان میدارد و بهشت و رسیدن بکلمات معنوی را در گرو این آزمایش قرار میدهد . پس موفقیت در این آزمایش برای کسانی است که صبر و تحمل دارند و ناموفق کسی است که بسا در اصل خود را از صحنه جهاد کنار بکشد و در آن شرکت نکند و با صبر و استقامت نکرده آنرا ترک نماید .

۹- "وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولًا مِنْ قَبْلِكَ"
 "فَصَبِرُوا عَلَىٰ مَا كَذَّبُوا وَأُوذُوا"
 "حَتَّىٰ آتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا يَسْتَدِيلُ"
 "الْكُفَّارَاتِ اللَّهُ" (۹)

در اینجا می‌بینیم که موسی در کلامش به چند مطلب اشاره فرموده است ، یکی اینکه باید به خداوند استعانت بجوئید و از او یاری طلب کنید . دیگر اینکه صبر و استقامت داشته باشید سوم اینکه خداوند بهر کس که بخواهد وراثت و حکومت زمین را خواهد داد چهارم اینکه سرانجام و عاقبت امور بدست متقین قرار میگیرد از این چهار مطلب استفاده میشود که اولاً خداوند وراثت و حکومت زمین را به متقین خواهد داد و پیروزی از آن آنها است و ثانياً استعانت به خداوند و صبر ، مقدمه این پیروزی و تحقق بخش تقوی است همانگونه که در آیات گذشته هم دیدیم که صابرين در جنگها را با بکنوع حصرو تا کيد بعنوان متقین معرفی نمود و فرمود "اولئك هم المتقین" یعنی

این آیه صبر را بعنوان یک ویژگی خاص در امام و رهبر بیان میدارد و از آن چنین استفاده میشود که امامت و رهبری ، پس از دارا بودن مقام صبر و یقین ، اعطا میشود و قهرا باید هم چنین باشد زیرا مقاومت در مبارزه با دشمنان و پیروزی بر مشکلات داخلی و خارجی اول باید در امام و رهبر یک جامعه باشد تا ملت را هم مقاوم و شکیبا تربیت نماید و از آنان بنیانی مرصوم و آهنبین بسازد و لذا در آیات بعد می‌بینیم که به پیامبر اسلام دستور صبر و بردباری میدهد و اگر استقامت یک رهبر در برابر مشکلات رهبری نباشد هرگز موفقیت پیدا نخواهد شد .

۱۲- "وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ"
 "وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُفِ فِيهِمْ"
 "وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُفِ فِيهِمْ"

- "مَا يَمْكُرُونَ" (۱۲)
 ۱۳ - "فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ"
 "سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ" (۱۳)
 ۱۴ - "فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ"
 "مِنَ الرَّسُولِ" (۱۴)
 ۱۵ - "فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ"
 "لَا يَسْتَعْجِلُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ" (۱۵)

موفقیت و پیروزی در یک حرکت، صبوری استقامت است و در تمام انواع جهاد - چه جهاد با نفس و چه جهاد با دشمن و چه پیروزی و غلبه بر مشکلات اجتماعی - یک جامعه - شرط اساسی، صبر است و آنهم، در پرتو ایمان بخدا و یقین و باور نسبت به واقعیت مطلق هستی و عالم غیب‌عالیترین

نمودند و با دارا بودن این دو ویژگی بمقام امامت رسیدند و گویا صبر، مولود مرتبه یقین آنها است و امامت هم بدنبال صبر برای آنان قرار داده شده است.

ادامه دارد

- ۱ - سوره بقره، آیه ۱۷۷
- ۲ - سوره آل عمران، آیه ۱۴۶
- ۳ - سوره نحل، آیه های ۴۱ و ۴۲
- ۴ - سوره نحل، آیه ۱۱۰
- ۵ - سوره اعراف، آیه ۱۲۸
- ۶ - سوره اعراف، آیه ۱۳۷
- ۷ - سوره آل عمران، آیه ۱۴۲
- ۸ - سوره محمد، آیه ۳۱
- ۹ - سوره انعام، آیه ۳۴
- ۱۰ - سوره ابراهیم، آیه ۱۲
- ۱۱ - سوره سجد، آیه ۲۴
- ۱۲ - سوره نحل، آیه ۱۲۷
- ۱۳ - سوره های طه و ق، آیه های ۱۳ و ۳۹
- ۱۴ - سوره احقاف، آیه ۳۵
- ۱۵ - سوره روم، آیه ۶۰ و نیز رجوع شود به سوره غافر، آیه های ۵۵ و ۷۷
- ۱۶ - سوره طور، آیه ۴۸ و نیز رجوع شود به سوره های قلم، معارج، مزمل، مدثر و ص
- آیه های ۲۸، ۵، ۱۰، ۵، ۱۰، ۷، ۱۷، ۷ (به ترتیب)
- ۱۷ - سوره های هود و شوری، آیه های ۱۲ و ۱۵

مرتبتش برای یک انسان پدید می آید و لذا در آیه "و جعلنا مشهم ائمه یهدون بامرنا لما صبروا و كانوا باياتنا یؤمنون" پس از صبر مسئله دارا بودن یقین را مطرح می نماید و با کلمه "و كانوا" که حکایت از استمرار و گذشته میکند تعبیر شده است یعنی اینها باایات خدا یقین داشتند و صبر و استقامت

۱۶ - "وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَانْتَكَ"
 "بِأَعْيُنِنَا وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ" (۱۶)
 و غیر از این مواردی که پیامبر را فرمان به صبر میدهد و در دو مورد هم میفرماید:
 "استقم كما امرت" (۱۷)
 از مجموع آیاتی که مردم و پیامبران و ائمه و رهبران را بصبر و استقامت دعوت می نماید استفاده میشود که مهمترین عامل

حضرت رسول اکرم (ص) و ولادت پایه گذار مذهب تشیع حضرت امام جعفر صادق (ع) هجدهم دی - شهادت میرزا تقی خان امیرکبیر بدست ناصرالدین شاه. (۱۲۳۰)
 نوزدهم دی - آغاز حرکت متشکله و پیوسته انقلاب شکوهمند اسلامی و قیام مردم مسلمان قم. (۱۳۵۶)
 بیست و ششم دی - فرار شاه خائن از ایران به مصر. (۱۳۵۷)
 بیست و هشتم دی - سالروز شهادت فدائیان اسلام: نواب صفوی، خلیفعل طهماسبی، مظفر ذوالقدر، عبدالحسین واحدی و محمد واحدی. (۱۳۳۵)

سال ۱۳۰۰ شمسی
 یازدهم ربیع الاول - ورود رسول اکرم - صلی الله علیه و آله - به مدینه منوره سال ۱۳ بعثت، و اولین سال هجرت (۱- ه. ق.)
 دوازدهم ربیع الاول - بنای مسجد قبا؛ نخستین مسجد در اسلام (۱ ه. ق.)
 دوازدهم ربیع الاول - آغاز هفته وحدت (که آیت الله العظمی منتظری از ۱۲ - ۱۷ - ربیع الاول را بعنوان هفته وحدت اعلام کردند).
 شانزدهم دی - سالروز حماسه خونین هویزه. (۱۳۵۹)
 هفدهم ربیع الاول - میلاد باسعادت

منشور
 و مساهله
 حوادش

چهارم دی - اشغال کشور اسلامی افغانستان توسط ارتش متجاوز شوروی (۱۳۵۸)
 هفتم دی - شهادت آیت الله غفاری زیر شکنجه های شاه.
 هشتم ربیع الاول - وفات امام حسن عسکری (ع) (۲۶۰ ه. ق.)